

**H N
P F**

Beleid

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Inhoudsopgave

Inhoud

1. Belief & ambitie	3
2. MVB-beleidscyclus	4
3. Definiëren MVB-beleid	5
3.1 Do Better-beleid	6
3.1.1 Best in class	6
3.1.2 CO ₂ -reductiedoelstelling.....	6
3.2 Thema's	7
3.2.1 Wat zijn SDG's?	7
3.2.2 Lange termijn trends	8
3.2.3 Thema Klimaat	10
3.2.4 Thema Goede gezondheid en welzijn	11
3.2.5 Thema Duurzame steden en gemeenschappen	11
3.2.6 Overige thema's	12
3.3 MVB-beleidsuitwerking	13
3.3.1 MVB-Integratie.....	13
3.3.2 Uitsluitingen	14
3.3.3 Actief eigenaarschap (stembeleid en engagement).....	16
3.3.4 Impact beleggen	17
3.4 Voldoen aan wetgeving en geselecteerde MVB-initiatieven	19
4. Implementatie	21
5. Monitoring	21
6. Verantwoording en communicatie	22
6.1 Verantwoording.....	22
6.2 Communicatie MVB-beleid	22
7. Governance	24
Bijlage 1 Wet- en regelgeving omtrent MVB	25
Bijlage 2 Invulling MVB-beleid per categorie	28

1. Belief & ambitie

Het Nederlandse Pensioenfonds (HNPF) wil op een maatschappelijk verantwoorde wijze met de toevertrouwde middelen omgaan. Het bestuur verwacht dat activiteiten op het gebied van verantwoord beleggen zullen bijdragen aan goed inzicht in mogelijkheden en risico's en daarmee tot verantwoorde, stabiele en goede beleggingsresultaten zullen leiden. Het sluit daarbij aan bij ons streven naar (maatschappelijke) lange termijn waardecreatie via onze beleggingen.

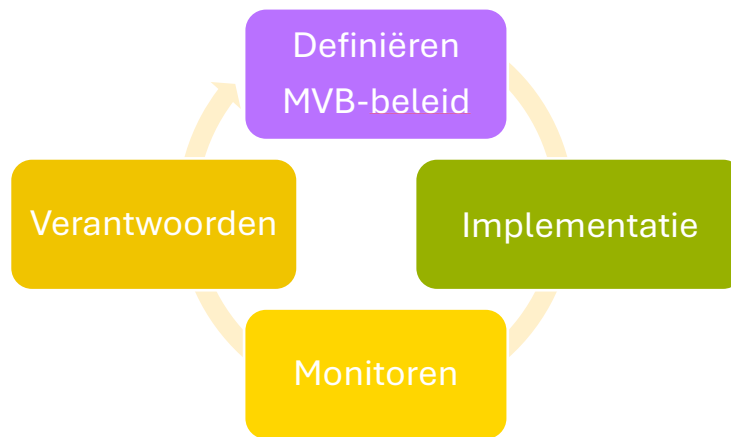
HNPF streeft ernaar om via een doorlopend due diligence proces de financiële en niet-financiële duurzaamheidsrisico's op het gebied van milieu, mensenrechten, arbeidsomstandigheden of corruptie in kaart te brengen en deze risico's vervolgens te stoppen, te voorkomen of te beperken. Deze duurzaamheidsrisico's ofwel ESG-risico's zijn omstandigheden op Ecologisch, Sociaal of Governance-gebied die, indien een dergelijke situatie zich voordoet, een werkelijk of mogelijk wezenlijk negatief effect op de waarde van de belegging kunnen veroorzaken.

Het bestuur heeft ten behoeve van het bovenstaande een Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Beleid (MVB-beleid) vastgesteld dat wordt uitgevoerd door de dienstverleners van HNPF. Dit MVB-beleid wordt periodiek getoetst en geactualiseerd. Daarnaast is het MVB-beleid onderdeel van het strategische beleggingsbeleid en is het onderdeel van de selectie van externe dienstverleners zoals externe beleggingsfondsen.

HNPF voldoet aan geselecteerde MVB-initiatieven en wetgeving. De ambitie van HNPF is te streven naar vergaand MVB-beleid onder voorwaarde van beheerst portefeuillebeheer en binnen de mogelijkheden van HNPF en om daarnaast in te zetten op voor HNPF specifieke MVB-thema's.

2. MVB-beleidscyclus

De ambitie wordt gerealiseerd met behulp van het MVB-beleid. Dat is gebaseerd op een cyclus met 4 stappen, waarbij het uitgangspunt is dat beleid, implementatie, monitoring, en verantwoording op elkaar moeten aansluiten en allemaal uitvoerbaar zijn.

HNPF houdt binnen het gehele beleggingsproces, zoals beschreven in het strategische beleggingsbeleid, rekening met duurzaamheidsrisico's. Met bovenstaand MVB-proces weegt HNPF de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren mee. In dit proces identificeert, beschrijft, beoordeelt en prioriteert HNPF per (beleggings-)beslissing welke duurzaamheidsrisico's relevant zijn.

HNPF gebruikt het OESO-richtsnoer¹ voor institutionele beleggers als leidraad voor het vormgeven van de MVB-due diligence procedure. Door due diligence (ofwel gepaste zorgvuldigheid) toe te passen volgens de OESO-Richtlijnen, wordt er zo goed mogelijk op gelet dat beleggingen niet betrokken zijn bij schendingen op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu of corruptie (zie paragraaf 3.4). HNPF heeft het due diligence proces, zoals wordt aangegeven in het OESO-richtsnoer, vertaald in haar MVB-beleidscyclus. De due diligence wordt uitgevoerd door onze externe fiduciaire manager.

In de beoordeling, prioritering en vervolgens het nemen van beheersmaatregelen houdt HNPF rekening met de omvang en de aard van de activiteiten en de beschikbare beleggingsmogelijkheden. Tevens wordt er specifiek stilgestaan in hoeverre de effecten afwijken (of aansluiten) bij de doelstellingen van het Akkoord van Parijs uit 2015, ook wel Klimaatakkoord genoemd. De effecten van duurzaamheidsrisico's en de effectiviteit van de beheersmaatregelen worden gemonitord, geëvalueerd en gerapporteerd.

---

¹ [OESO-Richtsnoer voor institutionele beleggers](#)

3. Definiëren MVB-beleid

Streven naar vergaand MVB-beleid

MVB-beleid wordt over de gehele MVB-beleidscyclus integraal toegepast. We onderscheiden vijf varianten van MVB-beleid. Onderstaande figuur 1 geeft aan welke dit zijn; (1) Wettelijk verplicht, (2) Basic, (3) Avoid Harm, (4) Do Better en (5) Do Good.

Figuur 1 Vijf varianten van MVB-beleid

De beoogde ambitie voor HNPf is het Do Better-beleid, aangezien HNPf de overtuiging heeft dat een duurzame oplossing, die integraal wordt toegepast, beleggingsrisico's beperkt en minimaal een gelijk financieel rendement levert.

Iedere kring dient aan een minimaal MVB-beleid te voldoen om het MVB-risico voldoende te beheersen. Dit noemen we de 'Standaard', gebaseerd op 'Basic' maar met onderdelen van 'Avoid Harm', zoals hierboven genoemd in figuur 1 'Vijf varianten van MVB-beleid'.

Kringen kunnen bij toetreding tot Het Nederlandse Pensioenfonds verschillen in de mate waarin MVB is doorgevoerd. Na toetreding is de doelstelling dat de beleggingsportefeuille richting het gewenste 'Do Better' MVB-beleid (de 'Ambitie') wordt gebracht in afstemming met het belanghebbendenorgaan (BO). Het bestuur zal zich hiertoe inspannen.

Ruimte voor afwijking tot het gewenste 'Do Better' MVB-ambitieniveau is slechts mogelijk indien het ESG-ambitieniveau niet passend is bij de deelnemerspopulatie.

HNPf heeft de doelstelling om het 'Do Better' MVB-beleid over de volle breedte van de portefeuille te implementeren.

3.1 Do Better-beleid

Het beoogde Do Better-beleid houdt in dat er naast een **best-in-class aanpak**, een **CO₂-reductiedoelstelling** en specifieke **thema's** worden gehanteerd.

3.1.1 Best in class

Met een best-in-class aanpak wordt nagestreefd om alleen te beleggen in ondernemingen, die goed scoren op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Dit gaat verder dan enkel uitsluiten van ondernemingen en geeft MVB een belangrijke plek in het beleggingsproces, waardoor de grootste MVB-risico's afnemen. Dit betekent bijvoorbeeld dat energiebedrijven, welke voor een groot gedeelte elektriciteit opwekken door middel van kolencentrales, een grotere kans maken om te worden uitgesloten, terwijl energiebedrijven die bijvoorbeeld elektriciteit opwekken door middel van het minder CO₂-intensieve aardgas een grotere kans maken om in de portefeuille te worden opgenomen. De uitsluitingen zijn grotendeels sectorneutraal maar meestal niet landenneutraal.

HNPF kiest voor een best-in-class aanpak, waarbij voor de categorie aandelen ontwikkelde landen alleen wordt geïnvesteerd in de 50% best presenterende bedrijven op basis van de ESG-criteria van MSCI ESG Research.

3.1.2 CO₂-reductiedoelstelling

Het fonds is zich bewust van de urgentie inzake de klimaattransitie teneinde opwarming van de aarde te voorkomen. HNPF streeft naar CO₂-reductie in de gehele portefeuille in lijn met de internationale afspraken van het Klimaatakkoord.

HNPF heeft in 2021 een CO₂-reductiedoelstelling vastgesteld teneinde in 2050 klimaatneutraal te zijn; we volgen de Europese Climate Transition Benchmark (CTB) als richtlijn voor CO₂-reductie in de categorieën aandelen (ontwikkelde en opkomende landen), bedrijfsobligaties (investment grade en hoogrentend) en beursgenoteerd onroerend goed tezamen. Daarbij groeien we geleidelijk toe naar de meer ambitieuze Europese Paris Aligned Benchmark (PAB).

De ambitie is om op langere termijn een CO₂-reductiedoelstelling te formuleren, welke geldt voor de gehele beleggingsportefeuille.

Wat zijn de CTB en PAB?

Zowel CTB als PAB zijn EU-benchmarks gericht op het bewerkstelligen van carbonneutraliteit in 2050 met een jaarlijkse decarbonisatie van 7%. In beide gevallen worden controversiële wapens, tabak, schenders van EU-milieunormen, en schenders van OESO en UNGC-richtlijnen uitgesloten. Het voornaamste verschil is dat CTB minder ambitieus start (30% CO₂-reductie) dan PAB (50% CO₂-reductie).

3.2 Thema's

Naast de best-in-class selectie met CO₂-reductiedoelstelling wordt een additionele selectie uitgevoerd op basis van thema's.

HNPF heeft zich in 2020 georiënteerd op de keuzemogelijkheden van thema's. Hiervoor heeft HNPF enerzijds het raamwerk van de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) van de Verenigde Naties gehanteerd. Anderzijds heeft HNPF gekeken welke SDG's het beste aansloten bij lange termijn trends in de maatschappij en uiteraard ook bij de deelnemers van onze kringen.

Vervolgens heeft HNPF op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen aan de hand van de SDG's de volgende thema's gedefinieerd:

- Klimaat (SDG 13)
- Duurzame energie (SDG 7)
- Goede gezondheid en welzijn (SDG 3)
- Duurzame steden en gemeenschappen (SDG 11)

In onderstaande paragrafen volgt een toelichting over SDG's in paragraaf 3.2.1 en lange termijn trends in paragraaf 3.2.2.

3.2.1 Wat zijn SDG's?

Sustainable Development Goals (SDG's)² ofwel duurzame ontwikkelingsdoelen zijn zeventien doelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030 op het gebied van armoedebestrijding, onderwijs, milieubescherming en welvaartcreatie voor een ieder. De SDG's zijn afgesproken door de landen die zijn aangesloten bij de Verenigde Naties (VN), waaronder Nederland. De doelen kwamen tot stand op basis van wereldwijde inbreng van organisaties en individuen.

De duurzame ontwikkelingsdoelen starten in 2015 en lopen nog tot 2030. Het zijn de opvolgers van de Millenniumdoelen, die liepen van 2000 tot 2015. Zie hieronder de 17 doelen:

² Bron: [Duurzame Ontwikkelingsdoelen](#)

HNPF wil een bijdrage leveren aan deze doelen, waaronder het thema klimaat (SDG 13 en 7). Naast het voorkomen van negatieve impact wil het pensioenfonds daarom investeringen doen die bijdragen aan maatschappelijke verbetering. Aan deze beleggingen worden een aantal eisen gesteld:

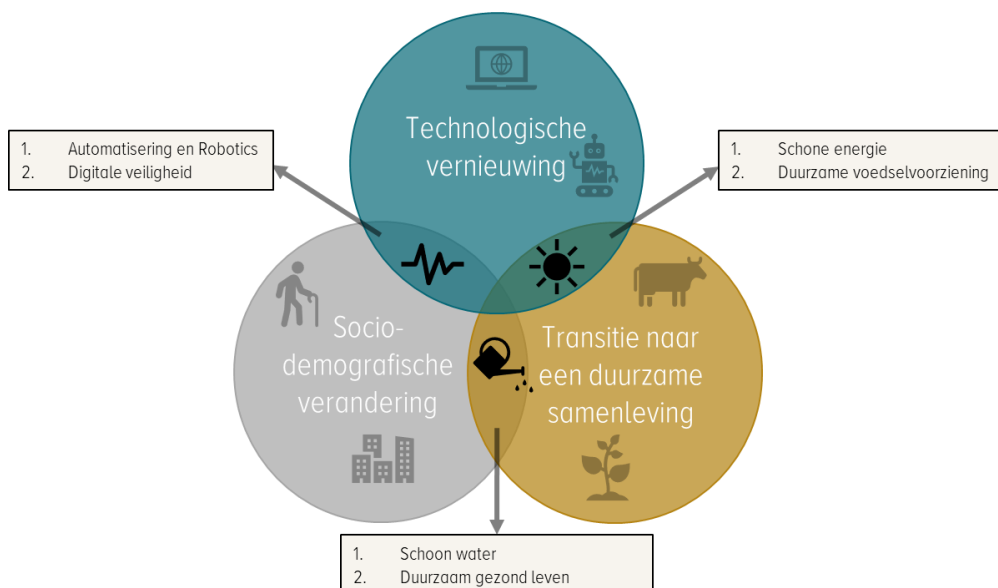
- De beleggingen hebben naast een financieel rendement een expliciete maatschappelijke doelstelling. Dit wordt ook wel intentionaliteit genoemd.
- De impact van de belegging is meetbaar of er is een concrete ambitie om de output te gaan meten (bijvoorbeeld als de data nog niet beschikbaar is).
- De belegging gaat niet ten koste van het verwachte gemiddelde risico/rendementsprofiel voor de lange termijn. Een beperkte korte termijn tracking error of rendementsafwijking is acceptabel.
- De beleggingen hebben relevantie voor de door HNPF gekozen thema's klimaat en andere duurzame ontwikkelingsdoelen.

Voor het meten en rapporteren van impact wordt veelal gebruik gemaakt van de SDG's ofwel duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties. Het voordeel van dit raamwerk is dat het breed erkend en ontwikkeld wordt.

3.2.2 Lange termijn trends

De gekozen thema's (SDG's) kunnen nader economisch onderbouwd worden op basis van een aantal megatrends. Megatrends zijn wereldwijde lange termijn trends die structurele verschuivingen in de maatschappij veroorzaken. Hierdoor veranderen economische verhoudingen in allerlei sectoren met grote gevolgen voor verdienmodellen van bedrijven. Deze trends geven een beeld wat er op de samenleving af komt en beïnvloeden zowel het verwachte rendement als de risico's van de beleggingen. Deze thema's raken op hun beurt weer de SDG's. Er zijn drie trends waarneembaar, die de grootste invloed zullen hebben op economische ontwikkeling en kapitaalmarkten:

1. Transitie naar een duurzame samenleving (van toepassing op gekozen SDG's 13, 7, 3 en 11)
2. Socio-Demografische verandering (SDG 3 en 11 sluiten hierbij aan)
3. Technologische vernieuwing (van toepassing op gekozen SDG's 13, 7, 3 en 11)

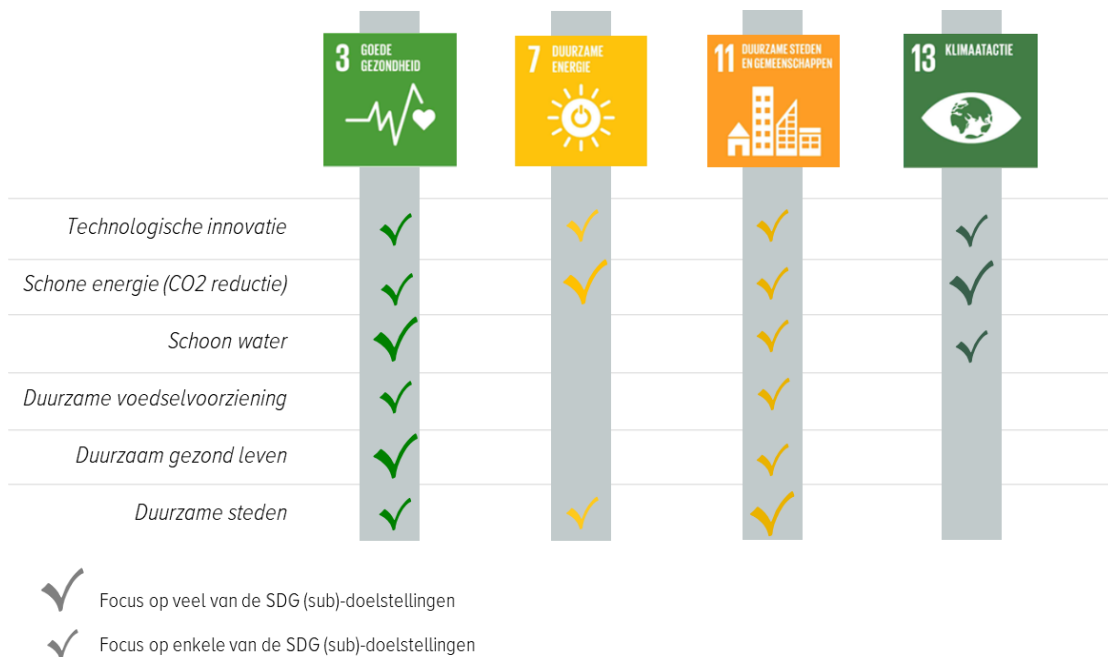
De verschillende megatrends kunnen vertaald worden naar beleggingsthema's. Voorbeelden van deze thema's zijn schone energie of schoon water, die op zich zelf te groeperen zijn onder Klimaat (SDG 7 en 13). Door deze thema's te koppelen aan de bovenliggende megatrends kunnen duurzame thema's worden onderscheiden die voor de langere termijn invloed zullen hebben op een beleggingsportefeuille. Met name de trend van Socio-Demografische veranderingen heeft samen met de Transitie naar een duurzame samenleving een impact die via SDG 3 en SDG 11 goed kan worden geïmplementeerd. Socio-Demografische veranderingen staan voor een aantal onderliggende trends zoals:

- Groei en vergrijzing van de wereldbevolking
- Toenemende urbanisatie wereldwijd
- Sterk groeiende middenklasse in China en andere opkomende landen zoals India

Deze veranderingen leiden tot verschuivende behoeften van consumenten en vereisen nieuwe oplossingen:

- Vergrijzing leidt tot een toename in de vraag naar gezondheidszorg
- De (werkzame) beroepsbevolking krimpt in relatie tot de totale bevolking
- De opkomende middenklasse zal een toenemende vraag naar onder meer 'luxere' voeding tot gevolg hebben
- De voortgaande urbanisatie vereist investeringen in efficiëntere infrastructuur van steden

In het overzicht hieronder is samengevat op welke investeerbare doelstellingen wordt ingezet.

De gekozen thema's Goede gezondheid (SDG 3), Klimaat (SDG 13), aangevuld met Duurzame energie (SDG 7), en Duurzame steden (SDG 11) worden hierna verder toegelicht.

3.2.3 Thema Klimaat

HNPF ondersteunt de doelstellingen zoals uiteengezet in het Akkoord van Parijs om de uitstoot van schadelijke broeikasgassen wereldwijd terug te dringen. Voorts onderkent HNPF dat kapitaalverstrekkers een verantwoordelijkheid dragen ten aanzien van de risico's en kansen op het gebied van klimaatverandering: deze verantwoordelijkheid dient tot uiting te komen in de beleggingsbesluiten die HNPF neemt en de dialoog die met ondernemingen en andere instellingen wordt gevoerd. HNPF wil een bijdrage leveren aan de ambitie van het Akkoord van Parijs om de temperatuurstijging onder de 2°C te houden en te streven naar een maximale temperatuurstijging van 1,5°C.

Het risico van klimaatverandering wordt gereflecteerd in de Sustainable Development Goals (SDG's) nummers 13 (klimaatactie) en 7 (schone en betaalbare energie).

Volgens een groot aantal wetenschappers is de opwarming van de aarde, mede door toedoen van de mens, een onweerlegbaar feit. Dit heeft ingrijpende economische gevolgen.

Klimaatontwikkelingen spelen een steeds belangrijker rol in langjarige rendementsprojecties. Klimaatgebeurtenissen kunnen economieën op verschillende manieren beschadigen en verstoren: vernietiging van activa, verstoorde toeleveringsketens, klimaat-gedwongen migratie, water- en voedselonzekerheid en de verspreiding van ziektes. Hoewel we hier in toenemende mate voorbeelden van zien, wordt verwacht dat de impact van dergelijke fysieke risico's op de middellange termijn nog beperkt is, en pas in de tweede helft van deze eeuw (zeer) substantieel wordt. De klimaattransitie beïnvloedt economieën nu al, en in toenemende mate. De bestedingseffecten van de energietransitie, van vergroening en van investeringen in infrastructuur kunnen een positief effect op de economische groei hebben.

De risico's van klimaatverandering worden onderverdeeld in:

- Fysieke risico's; dit verwijst naar de gevolgen van extreem weer, zoals cyclonen en overstromingen, stijgende gemiddelde temperaturen en een stijgende zeespiegel.
- Transitierisico's; dit verwijst naar de risico's die ontstaan omdat de wereld zich voorbereidt op klimaatverandering (wet- en regelgeving, 'stranded assets' effecten en nieuwe technologie).

Tegelijkertijd biedt het voorkomen van en het aanpassen aan klimaatverandering kansen. Zo kan het bijvoorbeeld leiden tot een efficiënter gebruik van hulpbronnen en ontwikkeling van nieuwe producten en diensten. Zo is de trend van schone energie een feit. De vraag naar energie stijgt wereldwijd onder andere als gevolg van demografische veranderingen. Het International Energie Agentschap voorziet een verdubbeling van de energievraag in 2050. De noodzaak om de uitstoot van CO₂ te reduceren en de politieke wil en druk die hieraan is verbonden middels het Klimaatakkoord van Parijs maakt dat de sector voor schone energie een sterke ontwikkeling en groei zal doormaken. Bedrijven in dit thema (SDG 7) zijn vooral op zoek naar nieuwe technieken.

De zoektocht naar alternatieve energiebronnen is vooral innoverend van aard. Dit maakt dat beleggingen in dit thema ook goed moeten worden geanalyseerd op eventuele niet wenselijke neveneffecten (bijvoorbeeld grootschalig transport van biomassa).

HNPf gebruikt de klimaatscenario's van DNB om een beeld te krijgen van de impact van verschillende uitwerkingen van klimaatverandering en de manier waarop de maatschappij daarmee omgaat in kaart te brengen.

HNPf zal het thema klimaat implementeren door middel van het meten van de CO₂-voetafdruk en hier een reductiedoelstelling aan koppelen. Gezien de beschikbaarheid van en betrouwbaarheid van implementatiemogelijkheden en informatie wordt hierbij eerst naar de categorie aandelen ontwikkelde landen gekeken. De ambitie is om op langere termijn een CO₂-reductiedoelstelling te formuleren, welke geldt voor de gehele beleggingsportefeuille.

Door het meten van de CO₂-voetafdruk kan HNPf monitoren of de reductiedoelstelling wordt gehaald. Mocht dit niet het geval zijn, dan zal gekeken worden naar additionele maatregelen om de reductie te versnellen. HNPf rapporteert hierover in het MVB-jaarverslag.

3.2.4 Thema Goede gezondheid en welzijn

HNPf is van mening dat gezonde mensen de basis vormen voor gezonde economieën. HNPf acht het van groot belang om hierop in te zetten. Immers, hoe gezonder de mens, zowel mentaal als lichamelijk, hoe beter dit is voor de samenleving. Een bedreiging hiervan komt o.a. door vervuiling van lucht, water en bodem. Ook toegang tot kwalitatieve en betaalbare gezondheidszorg is van groot belang. Daarnaast is aanbod van voedzame producten en voorlichting over gezonde leefstijl en voeding essentieel ter preventie van welvaartsziekten, die hun stempel drukken op de maatschappij.

Daarom beoogt HNPf in brede zin bij te dragen aan goede gezondheid en welzijn (SDG 3). Onderdeel hiervan is het definiëren van een concrete doelstelling op SDG 3. Voor het meten van de positieve impact op de SDG wordt gebruik gemaakt van MSCI ESG data. De impact wordt gemeten als percentage van de omzet van een bedrijf, die wordt gegenereerd door producten en diensten, die positief bijdragen aan de SDG aan de hand van indicatoren, die zijn vastgesteld door MSCI.

Daarnaast heeft HNPf eerder besloten om de categorie tabak uit te sluiten. Dit omdat tabak op geen enkele manier een positieve bijdrage levert aan mens en maatschappij. Het is schadelijk voor de mens vanaf de eerste sigaret en kan gemist worden. Engagement heeft onvoldoende zin. Er zijn in verschillende landen wetten die de verkoop en marketing aan jongeren verbiedt. Ook lopen er wereldwijd verschillende grote rechtszaken (class actions) tegen tabaksfabrikanten. De kosten voor gezondheidszorg als gevolg van tabaksinname zijn aantoonbaar hoog.

3.2.5 Thema Duurzame steden en gemeenschappen

Naast de drie eerdergenoemde vastgestelde SDG's wil HNPf ook SDG 11 (Duurzame steden en gemeenschappen) aan het beleid toevoegen. Dit thema sluit aan bij de werkgevers en deelnemerspopulatie van de kringen binnen HNPf en maakt de propositie en het profiel van HNPf uitgesprokener. Momenteel woont 50% van de wereldbevolking in een stad. Rond 2030 wordt verwacht dat dit met 10% zal zijn gestegen.

HNPF vindt het van groot belang om in te zetten op duurzame steden en gemeenschappen. Een mens moet er goed, gezond en duurzaam kunnen leven. Vele SDG's komen samen in het hebben van een duurzame stad; goede huisvesting, gezonde lucht, gezond water, genoeg groen en goede toegang tot openbaar vervoer.

HNPF zal de doelstelling ten aanzien van SDG 11 concretiseren in 2022 en meenemen in de portefeuille. Daarnaast hanteert HNPF voor de categorie niet-genoteerd onroerend goed al het uitgangspunt om alleen beleggingsfondsen te implementeren met een goede klimaat-score (goede GRESB rating).

3.2.6 Overige thema's

HNPF vindt het wenselijk om naast de focus op de vier vastgestelde SDG's de flexibiliteit te behouden om andere SDG's toe te voegen aan het beleid, indien ze bijdragen aan de doelstellingen van HNPF.

Uit het deelnemersonderzoek, wat in december 2021 is gehouden onder onze deelnemers, blijkt fondsbreed dat mensenrechten, democratische regimes en biodiversiteit belangrijke thema's zijn voor de deelnemers. Het fonds is bezig deze thema's nader uit te werken.

3.3 MVB-beleidsuitwerking

Het MVB-beleid wordt uitgewerkt aan de hand van de volgende instrumenten:

1. MVB-Integratie
2. Uitsluiting
3. Actief eigenaarschap (stembeleid en engagement)
4. Positieve impact

Kringen kunnen bij toetreding tot HNPF verschillen in de mate waarin MVB is doorgevoerd. Na toetreding is de doelstelling dat de beleggingsportefeuille richting het gewenste 'Do Better' MVB-beleid wordt gebracht in afstemming met het belanghebbendenorgaan (BO). Het bestuur zal zich hiertoe inspannen.

Ruimte voor afwijking tot het gewenste 'Do Better' MVB-ambitieniveau is slechts mogelijk indien aan het minimaal MVB-beleid wordt voldaan en wanneer dit ambitieniveau niet volledig strookt met de wensen van het BO of de deelnemerspopulatie.

HNPF heeft de doelstelling om het MVB-beleid over de volle breedte van de portefeuille te implementeren.

3.3.1 MVB-Integratie

Het structureel meewegen van MVB-informatie in beleggingsanalyses en -beslissingen, waarbij MVB geïntegreerd wordt in de financiële analyse en niet (meer) als afzonderlijke afweging wordt meegenomen in de beleggingsbeslissing.

HNPF streeft via haar beleggingen naar (maatschappelijke) lange termijn waardecreatie. In contracten met externe dienstverleners probeert HNPF daarom waar mogelijk met de beheerder in gesprek te gaan om de inhoud van het MVB-beleid van HNPF, waaronder het onderschrijven van de OESO-richtlijnen, in de fondsvoorwaarden te laten overnemen. Wanneer HNPF een minderheidsaandeel heeft in een beleggingsfonds zijn de beïnvloedingsmogelijkheden beperkt. In dat geval zijn de MVB criteria onderdeel van de selectiecriteria voor beleggingsfondsen.

Standaard

HNPF stelt hiervoor beleid vast waarna de fiduciër hier invulling aan geeft middels de manager selectie & monitoring en manager scoring.

- Manager selectie & monitoring: als onderdeel van een manager search worden MVB-criteria meegewogen. In het Due Diligence wordt omschreven wat de MVB-kenmerken zijn van de beheerder. In de monitoring wordt op de naleving hiervan toegezien. HNPF stelt als eis dat de manager de United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights heeft ondertekend.
- Een gestructureerd inzicht is gewenst in de mate waarin een beheerder invulling geeft aan MVB. De fiduciër manager dient dit in te richten en te monitoren, bij voorkeur met behulp van een gestructureerd manager scoring model. De uitkomst van het scoring model zal na invoering gebruikt worden in dialoog met de beheerder en hier wordt over gerapporteerd.

Ambitie

- HNPf heeft gekozen om haar ambitie uit te breiden naar een Do Better-beleid. Dit betekent dat er naast een best-in-class aanpak, een CO₂-reductiedoelstelling, ook de specifieke HNPf thema's worden gehanteerd. Zie hoofdstuk 3. Definiëren MVB-beleid.
- De best-in-class aanpak wordt vormgegeven door de selectie van ondernemingen op basis van MVB ofwel 'ESG-ratings'. Dit is een systematiek waarbij een ESG Research provider (in dit geval MSCI ESG Research) bedrijven beoordeelt op hun MVB-beleid en uitvoering en hier een score ('rating') voor geeft. Deze rating volgt dezelfde schaal als bij de breder bekende kredietrating. AAA is de hoogst mogelijke rating, CCC de laagst mogelijke. De ESG rating is een relatieve score waarbij ondernemingen worden vergeleken binnen de sector waarin de onderneming actief is. De rating geeft een vooruitkijkend oordeel over de onderneming op de onderdelen E (Environment), S (Social) en G (Government), waarbij de wegen afhankelijk zijn van de activiteiten van de onderneming. De rating is voor een groot deel vooruitkijkend, omdat er niet alleen naar misstanden in het verleden wordt gekeken, maar vooral naar de huidige risico's en de risicobeheersing.
- In geval van passief beheer is MVB-integratie mogelijk door rekening te houden met MVB-factoren in de benchmarkkeuze indien dit past binnen het risico-rendementsprofiel en tegen acceptabele kosten kan worden uitgevoerd.
- Focus op positieve duurzaamheidseffecten is mogelijk door actief beheer. Hierdoor worden negatieve duurzaamheidseffecten gemitigeerd.

3.3.2 Uitsluitingen

Door uitsluiting voldoet HNPf aan relevante wetgeving en het is een middel om betrokkenheid te voorkomen (of te mitigeren) bij activiteiten die niet passen bij het beleid of een onacceptabel risico meebrengen op reputatieschade of op negatieve impact op de waarde van de beleggingen.

Op basis van het MVB-beleid sluit HNPf bedrijven met de meest ernstige negatieve gevolgen voor haar stakeholders uit. Hier staan niet alleen de risico's voor de onderneming centraal, maar ook die voor de (mogelijk) getroffen stakeholders, zoals werknemers of lokale gemeenschappen. Hiervoor wordt onder andere gebruik gemaakt van de UN Global Compact. Voor andere minder ernstige gevallen prioriteert HNPf issues en gebruikt het haar invloed om de impact te voorkomen en/of te mitigeren. Dit doet HNPf onder andere via engagement (dialogo met bedrijven) en/of door te stemmen op aandeelhoudersvergaderingen, zie paragraaf 3.3.3. Aangezien HNPf belegt in beleggingsfondsen, bepaalt niet HNPf maar de beheerder van het betreffende beleggingsfonds het stembeleid. HNPf ziet toe op de uitvoering hiervan via de fiduciair manager.

Standaard

- Wettelijke uitsluitingen zoals controversiële wapens
- Ethische uitsluiting tabak: bedrijven worden uitgesloten die 20% of meer van hun omzet uit tabak of tabak gerelateerde producten halen, zowel productie, verkoop of distributie.
- Sanctiewetgeving: vanuit de sanctiewetgeving worden staatsobligaties van overheden op basis van de sancties van de wapenembargolijst van de Europese Commissie uitgesloten. Naleving van sanctiewetgeving is onderdeel van de selectie en monitoring van de betreffende beheerders.

Ambitie

Als uitbreiding op de Standaard:

- Global compact uitsluitingen: betreft bedrijven die mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu en ethiek onvoldoende respecteren (al dan niet na een niet geslaagd engagement-traject).
- Landenbeleid staatsobligaties indien mogelijk uitbreiden met toetsing aan de Global Rights index van de International Trade Union Confederation (ITUC) op het gebied van arbeidsrechten en aan de Democracy Index van Economist Intelligence Unit voor wat betreft toetsing van het democratische gehalte van landen.

Additionele ethische uitsluitingen worden beoordeeld op basis van een gestructureerd raamwerk. Dat wordt hieronder nader uitgewerkt:

Raamwerk ethische uitsluitingen

Sommige ondernemingen leveren producten of diensten, die HNPF niet verantwoord vindt. In dit geval kan er worden overgegaan tot ethische uitsluiting. Voor de ethische uitsluitingsambitie wordt het volgende raamwerk gehanteerd:

- Het product is per definitie schadelijk indien gebruikt zoals bedoeld;
- Het bestaan van het product is niet essentieel;
- Internationale verdragen die gebruik van het product beperken;
- Dialoog met de onderneming kan niet leiden tot een vergelijkbaar product dat niet schadelijk is;
- De onderneming is direct betrokken bij de productie of verkoop (>20% van de omzet).

Toepassen van dit raamwerk op de thema's kernenergie, gokken en alcohol heeft niet tot een ambitie tot uitsluiting geleid, deze afweging zal regelmatig worden heroverwogen.

Global compact uitsluitingen

De Global Compact van de Verenigde Naties is een breed toegepast internationaal normenkader dat van toepassing is op de ondernemingen waarin HNPF belegt. De Global Compact bestaat uit tien principes verdeeld over de volgende onderwerpen:

- Mensenrechten
- Arbeid (vakbonden, kinderarbeid, discriminatie)
- Milieu
- Tegengaan van corruptie, waaronder afpersing en omkoping

MVB data providers zoals MSCI ESG Research en Sustainalytics beoordelen in welke mate ondernemingen voldoen aan de Global Compact. HNPF hanteert zulke informatie om te beoordelen of in ondernemingen mag worden belegd.

3.3.3 Actief eigenaarschap (stembeleid en engagement)

HNPF belegt vooral in beleggingsfondsen, daar is het beleid op afgestemd. In geval van mandaten zullen specifieke afspraken worden gemaakt met als uitgangspunt dit beleid en uitvoering.

Stembeleid

Het uitoefenen van stemrecht is een belangrijk onderdeel van een goed functionerende governance structuur voor bedrijven. Het bestuur van HNPF acht het vanuit haar positie van belang om zich als een betrokken aandeelhouder te gedragen. Daarom maakt HNPF actief gebruik van haar stemrecht op alle aandeelhoudersvergaderingen van bedrijven waarin wordt belegd. Tevens streeft HNPF er naar om invulling te geven aan de richtlijnen die volgen uit de Shareholder Rights Directive II, en zal een toelichting worden gegeven indien dit op onderdelen niet mogelijk is ('comply or explain').

Aangezien HNPF belegt in beleggingsfondsen, bepaalt niet HNPF maar de beheerder van het betreffende beleggingsfonds het stembeleid. HNPF ziet toe op de uitvoering hiervan via de fiduciair manager. De vermogensbeheerder van een beleggingsfonds vertaalt per aandeelhoudersvergadering het stembeleid naar concrete stemmen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een stemadvieskantoor, bijvoorbeeld ISS (Institutional Shareholder Services). Het stemadvieskantoor brengt advies uit aan de vermogensbeheerder hoe te stemmen; de vermogensbeheerder geeft opvolging aan dit advies en brengt zijn stem uit via een elektronisch platform. Dit proces wordt 'proxy voting' (stemmen bij volmacht) genoemd, omdat een gedelegeerde partij het stembeleid uitvoert.

In het MVB-jaarverslag wordt verantwoording afgelegd op de wijze waarop is gestemd.

HNPF leent geen aandelen uit of in van anderen (het zogenaamde securities lending) met als doel om de stemrechten op deze aandelen uit te oefenen. Het stembeleid dekt daarmee de gehele aandelenportefeuille van HNPF.

Engagement

De engagement-activiteiten van HNPF zijn uitbesteed aan de fiduciair manager. De fiduciair manager voert de dialoog met ondernemingen - waarbij indien nodig wordt samengewerkt met andere aandeelhouders - die aansluiten bij de thema's van HNPF. Daarnaast streeft HNPF via de vermogensbeheerders naar een constructieve dialoog ('engagement') met de bedrijven waarin het belegt op het gebied van milieu, maatschappij en goed ondernemingsbestuur. Het belangrijkste doel van deze dialoog is om maatschappelijke problemen aan de orde te stellen en de onderneming aan te sporen negatieve maatschappelijke impact op te lossen. Dit leidt tot lange termijn waardecreatie.

HNPF moedigt ondernemingen in de portefeuille aan om toegang tot herstel aan te bieden of mee te werken, wanneer ondernemingen negatieve maatschappelijke gevolgen hebben veroorzaakt of eraan hebben bijgedragen. Wanneer ondernemingen binnen (actieve) beleggingsfondsen of mandaten waarin HNPF belegt, negatieve impact hebben veroorzaakt c.q. daaraan hebben bijgedragen, dan verlangt HNPF dat zij herstel en/of verhaal voor benadeelden biedt c.q. daaraan bijdraagt. Wanneer ondernemingen binnen (actieve) beleggingsfondsen, waarin HNPF belegt, direct verbonden zijn met de

negatieve impact, dan verlangt HNPF dat zij hun invloed aanwenden om herstel en/of verhaal voor benadeelden mogelijk te maken.

Daar waar (potentiële) negatieve impact is geïdentificeerd, gaat HNPF via de vermogensbeheerders in gesprek met de betreffende onderneming. Als een dialoog wordt gestart met een onderneming, dan worden er tijdgebonden afspraken gemaakt en monitoren we de voortgang.

Doordat HNPF participeert in beleggingsfondsen, kan niet worden besloten om afscheid te nemen van een onderneming indien de dialoog geen resultaat levert. Het is echter zeer waarschijnlijk dat de onderneming bij (potentiële) negatieve impacts op basis van de uitsluitingscriteria (Global compact en ESG rating) alsnog uit de portefeuille zal worden verwijderd. In het MVB-jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over de engagement-activiteiten van het fonds.

Standaard

- Stembeleid: de beheerder van het fonds voert stembeleid uit.
- Engagement: de beheerder van het fonds voert engagement uit door het aanspreken van bedrijven op hun MVB-prestaties als daar aanleiding voor is met als doel om de situatie te verbeteren.
- Class actions: de beheerder van het fonds is verantwoordelijk voor het participeren in class actions

Op deze onderdelen wordt tijdens de due diligence op een fonds bepaald of deze acceptabel zijn voor HNPF.

Ambitie

Als uitbreiding op de Standaard:

- Sector brede voting principles opstellen in lijn met het MVB-beleid van het fonds (bijvoorbeeld ten aanzien van thema's) en de beheerder vragen hier rekening mee te houden.
- De fiduciair manager gaat het gesprek aan met de geselecteerde vermogensbeheerders over de ondernemingen waarin wordt belegd. Dit gaat primair over de uitvoering van het MVB-beleid en de integratie van MVB-indicatoren in het beleggingsproces.
- Collectieve engagement: aansluiten bij een initiatief van andere beleggers om een specifiek MVB-onderwerp te adresseren. De (positieve) impact van een collectieve engagement kan groot zijn en complexere onderwerpen kunnen worden geadresseerd.

3.3.4 Impact beleggen

Impact beleggingen zijn investeringen die de intentie hebben om zowel een financieel rendement als een positieve impact te behalen.

Standaard

- Beleggen in Groene obligaties in de matchingportefeuille mogelijk maken door er voor te zorgen dat deze onderdeel uitmaken van het beleggingsuniversum.
- niet-genoteerd onroerend goed fondsen met een goede klimaat-score selecteren (goede GRESB rating, green star rating).

Ambitie

- Groene obligaties: bij een gelijk risico/rendementsprofiel wordt de voorkeur gegeven aan groene obligaties in de matchingportefeuille met een streefgewicht van 20%.
- Zoals hierboven beschreven kiest HNPF ervoor om middels thematische beleggingen specifieke accenten te leggen. De thematische beleggingen dienen aan de volgende criteria te voldoen:
  - De belegging draagt bij aan verdere verduurzaming van de portefeuille;
  - De belegging levert een positieve bijdrage aan de door HNPF onderschreven SDG's;
  - De impact van de belegging is meetbaar;
  - De belegging resulteert niet in een verslechtering van het risico/rendementsprofiel;
  - De belegging past binnen de risicokarakteristieken.

Voor het meten en rapporteren van impact wordt gebruik gemaakt van de ontwikkelingsdoelen (SDG's) van de Verenigde Naties. Het voordeel van dit raamwerk is dat het breed erkend en ontwikkeld wordt. HNPF hanteert daarbij de volgende SDG's (zoals hierboven beschreven):

- Klimaatactie (SDG 13);
- Betaalbare en schone energie (SDG 7);
- Goede gezondheid en welzijn (SDG 3);
- Duurzame steden en gemeenschappen (SDG 11).

3.4 Voldoen aan wetgeving en geselecteerde MVB-initiatieven

HNPF heeft het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Convenant (IMVB) ondertekend met als doel om samen met overheid, vakbonden en maatschappelijke organisaties verdere invulling te geven aan verantwoord beleggen door de Nederlandse pensioensector. Dit Convenant is gestart per 1 januari 2019 met een looptijd van vier jaar en behelst de implementatie in Nederland van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen (OESO-richtlijnen³) en de United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP's⁴), welke de basis vormen van dit Convenant.

Met de ondertekening van het IMVB-convenant erkent HNPF daarmee de verantwoordelijkheden die voortkomen uit de UNGP's en de OESO-Richtlijnen om de actuele en potentiële negatieve impact van beleggingen te voorkomen dan wel aan te pakken.

Due diligence staat centraal in deze internationaal erkende OESO-Richtlijnen en de UNGP's. Due diligence wordt ook wel 'gepaste zorgvuldigheid' of 'ketenverantwoordelijkheid' genoemd. Door gepaste zorgvuldigheid (due diligence) toe te passen volgens de OESO-Richtlijnen wordt er zo goed mogelijk op gelet dat beleggingen niet betrokken zijn bij schendingen op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu of corruptie.

HNPF gebruikt het OESO-richtsnoer⁵ voor institutionele beleggers als leidraad voor het vormgeven van de MVB-due diligence procedure. De due diligence wordt uitgevoerd door onze externe fiduciaire manager.

Wij verwachten eveneens van onze externe fiduciaire manager, MVB-dienstverleners en/of vermogensbeheerders, en van ondernemingen waarin wij beleggen, dat zij conform deze internationale standaarden handelen en dit publiekelijk kenbaar maken.

OESO-richtlijnen

De OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen zijn in 1976 opgesteld door de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Ze worden door 48 (OESO-)landen onderschreven, waaronder Nederland.

De OESO-richtlijnen zijn aanbevelingen, die door de regeringen gezamenlijk worden gedaan aan multinationale ondernemingen. Ze bevatten beginselen en normen voor goed gedrag, in overeenstemming met de van toepassing zijnde wetgeving en internationaal erkende normen.

---

³ OESO (2011), [OESO-richtlijnen](#)

⁴ [United Nations \(2011\), Guiding Principles on Business and Human Rights](#)

⁵ [OESO-Richtsnoer voor institutionele beleggers](#)

De OESO-richtlijnen zijn gebaseerd op diverse internationale verdragen zoals de International Labour Organisation (ILO) conventies en de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens. In 2000 en in 2011 zijn ze aangepast aan de laatste ontwikkelingen op het gebied van internationaal MVO en ketenverantwoordelijkheid, zoals in 2011 de integratie van de UNGP's.

UNGP's

Dit zijn door de VN opgestelde richtlijnen, die duidelijk maken wat de rol van staten is en welke verantwoordelijkheid het bedrijfsleven (inclusief financiële instellingen) heeft in relatie tot mensenrechten. De UNGP's zijn een aanvulling op de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en andere mensenrechtenstandaarden. De OESO-richtlijnen hebben de UNGP's geïntegreerd.

SRD II

In 2017 is de Europese "Shareholder Rights Directive" (SRD II) in werking getreden en recent omgezet naar nationale wetgeving. Deze richtlijn schrijft voor hoe institutionele beleggers als aandeelhouders betrokken zijn bij de beleggingen en hoe zij hierover communiceren met de deelnemer. HNPf heeft deze richtlijn in 2020 geïmplementeerd. Verslaglegging hiervan is in het MVB-jaarverslag 2019 tot uiting gekomen, wat op onze website is geplaatst.

SFDR

Deze Europese SFDR-richtlijn (Sustainable Finance Disclosure Regulation) is reeds gedeeltelijk voor 10 maart 2021 door HNPf geïmplementeerd. SFDR verplicht financiële marktdeelnemers, zoals pensioenfondsen, informatie te verschaffen over het duurzaamheidsbeleid en transparant te zijn over de uitvoering daarvan. De vereisten van deze informatieverschaffing hangt af van de mate waarin het pensioenfonds MVB-factoren promoot. HNPf streeft naar het promoten van MVB en classificeert zichzelf daarmee onder Artikel 8.

Het doel van de SFDR is de transparantie over duurzaamheid te vergroten, waardoor het voor eindbeleggers gemakkelijker wordt om te begrijpen hoe duurzaamheid een rol speelt in hun beleggingen en eventueel om beleggingen te vergelijken.

Wij verwijzen naar Bijlage 1 voor een volledig overzicht van wet- en regelgeving omtrent verantwoord beleggen.

4. Implementatie

Implementatie en uitvoering van het MVB-beleid met de instrumenten MVB-integratie, uitsluiting, actief eigenaarschap en positieve impact, worden uitgevoerd in opdracht van HNPf door de fiduciair manager en onderliggende vermogensbeheerders.

HNPf houdt rekening met de verdergaande eisen die aan pensioenfondsen worden gesteld ten aanzien van verantwoord beleggen en neemt hierin een proactieve rol.

Het MVB Do Better-beleid is in 2021 als eerste toegepast op de beleggingscategorie aandelen ontwikkelde landen. Vervolgens zullen andere categorieën volgen zoals onder andere aandelen opkomende landen, bedrijfsobligaties en vastgoed. Rapportage over implementatie vindt plaats in het reguliere jaarverslag en meer uitgebreid in het MVB-jaarverslag

Verder ligt de focus de komende drie jaren op het implementeren van de Europese SFDR-richtlijn, IMVB-vereisten en initiatieven die voortvloeien uit de Europese klimaatwetgeving. Een deel van de SFDR-wetgeving is in 2021 reeds geïmplementeerd.

Bovenstaande doelstellingen voor duurzaam en verantwoord beleggen richten zich op de komende drie jaar. Het MVB-beleid zal de komende jaren in ontwikkeling blijven. Dit document legt de huidige stand van zaken vast, naar verwachting zullen de komende periode regelmatig aanpassingen van het beleid worden doorgevoerd, die deze ontwikkelingen reflecteren.

In Bijlage 2 zal worden toegelicht op welke wijze in de beleggingen per categorie invulling wordt gegeven aan het MVB-beleid.

5. Monitoring

De derde stap in de MVB-cyclus is de monitoring. De monitoring bestaat uit de screening van de beleggingen en de rapportage hierover. Daarnaast wordt beoordeeld of de stemactiviteiten en de engagement door de managers worden uitgevoerd.

HNPf identificeert en beoordeelt daadwerkelijke en potentiële negatieve gevolgen van de activiteiten, producten of diensten van haar beleggingen. Via het screenen van haar portefeuille voert HNPf een risicoanalyse uit en brengt (mogelijke) negatieve gevolgen die ondernemingen binnen beleggingsfondsen in de portefeuille veroorzaken voor mens, maatschappij of milieu in kaart.

Op basis van deze risicoanalyse stelt HNPf de ernstigste negatieve gevolgen vast en prioriteert deze in volgorde van belangrijkheid. Een onderneming kan een negatief gevolg zelf veroorzaken, eraan bijdragen, of direct verbonden zijn aan een negatief gevolg via een zakelijke relatie.

Bij het selecteren van vermogensbeheerders geldt als eis dat er transparantie wordt gegeven over de beleggingen (in het geval van beursgenoteerde beleggingen geautomatiseerd), ofwel 'lookthrough data', carbon intensiteit en risicoscenario's.

De uitkomst van het screening proces wordt opgenomen in rapportages. Ook is de screening van de portefeuille onderdeel van de manager score.

Via de screening van de portefeuille monitort HNPf periodiek de toepassing en effectiviteit van de genomen MVB-maatregelen. Onder deze maatregelen valt het identificeren, voorkomen en verminderen van negatieve gevolgen en het bieden van toegang tot herstel. HNPf monitort ook haar externe leveranciers zoals beleggingsfondsen om na te gaan of de maatregelen worden uitgevoerd die de negatieve risico's beperken. HNPf communiceert jaarlijks in het MVB-jaarverslag hoe de negatieve gevolgen worden aangepakt en wat de effectiviteit hiervan is.

6. Verantwoording en communicatie

Een belangrijk onderdeel van maatschappelijk verantwoord beleggen is het verantwoording afleggen over de uitvoering van het MVB-beleid. Het bestuur vindt een hoge mate van transparantie belangrijk en ziet de manier waarop het over MVB met haar stakeholders communiceert als onderdeel van het MVB-beleid.

6.1 Verantwoording

Aan HNPf wordt verantwoording afgelegd door de fiduciair manager over het MVB-beleid middels het MVB-jaarverslag van HNPf. Dit jaarverslag wordt jaarlijks door de fiduciair manager aan HNPf verstrekt, waarin het MVB-beleid met onder andere de screening van de beleggingen, het betrokken aandeelhouderschap en de klimaatimpact (CO₂-voetafdruk) van de beleggingen in portefeuille worden toegelicht. De intentie van de fiduciair manager is om dit rapport zodanig op te stellen dat het kan worden gepubliceerd op de website.

Verder rapporteert de fiduciair manager in de kwartaalrapportages over de algemene ontwikkelingen op het gebied van MVB, uitsluitingen op het gebied van clusterminitie en tabak, over de MVB-scores van ondernemingen in de portefeuille van HNPf en de scores t.a.v. de Global Compact criteria.

6.2 Communicatie MVB-beleid

Hieronder wordt weergegeven op welke wijze HNPf communiceert. In zijn totaliteit informeert HNPf haar belanghebbenden aan de hand van digitale nieuwsbrieven en publicatie op de eigen website. Het MVB-beleid wordt gepubliceerd op de website van HNPf, net als documenten waarin verantwoording wordt afgelegd, zoals bijvoorbeeld het MVB-jaarverslag.

Wetgeving

IORP II en SFDR vereisen dat HNPf aan haar deelnemers (en toekomstige deelnemers) communiceert over de wijze waarop in het beleggingsbeleid rekening gehouden wordt met ESG-factoren. Het MVB-beleid en het jaarverslag met daarin een toelichting op het MVB-beleid publiceert HNPf op haar website en is daarmee voor iedereen toegankelijk. De publicatie wordt bijgewerkt indien het bestuur een nieuw beleid vaststelt.

De SRD II richtlijn vereist verantwoording over de uitvoering van het betrokkenheidsbeleid. In dit beleid is vastgelegd hoe HNPf aan de hand van stemgedrag op aandelen en het aangaan van de dialoog met ondernemingen op een maatschappelijke verantwoorde manier invloed als belegger uitoefent.

De SRD II richtlijn vereist verder openbaarmaking van elementen uit de overeenkomst met de vermogensbeheerder. Voorbeelden van elementen zijn de afspraken met de vermogensbeheerder en de methode en tijdshorizon waarop de vermogensbeheerders worden geëvalueerd. Dit inzicht wordt jaarlijks verschaft in het MVB-jaarverslag.

Thema klimaat

Vanwege het onderschrijven van het Klimaatakkoord en het belang van dit thema voor de deelnemer is in het MVB-beleid expliciet aandacht voor de klimaatdoelstellingen, de CO₂-voetafdruk en gerelateerde risico's van de beleggingen en welke rol klimaat heeft binnen het beleggingsproces.

HNPf biedt inzicht in de ontwikkelingen op het gebied van klimaat in het MVB-jaarverslag waarbij de CO₂-voetafdruk van de huidige beleggingen inzichtelijk gemaakt wordt en een toelichting wordt gegeven in relatie tot de klimaat(reductie)doelstellingen.

Uitsluitingen

Het is mogelijk dat beleggingsfondsen beleggingen bevatten die HNPf eigenlijk wenst uit te sluiten. In het MVB-jaarverslag wordt inzicht gegeven waar dit ondanks de uitsluitingsambitie van toepassing is door per uitsluitingscriterium aan te geven of en welke bedrijven in de portefeuille zitten en welke actie hieraan wordt verbonden. HNPf publiceert de Uitsluitingenlijst op haar website.

Stemgedrag

HNPf legt over de uitvoering van het stemgedrag verantwoording af door jaarlijks in het MVB-jaarverslag de stemresultaten te publiceren van de aandelenfondsen en/of door een verwijzing op te nemen naar de website van de vermogensbeheerder. Bij de publicatie van de stemresultaten wordt per beleggingsfonds vermeld op hoeveel agendapunten het fonds gestemd heeft, waarbij inzichtelijk is of de stem voor of tegen het management was. Indien het fonds geen stem heeft uitgebracht, is de ambitie te onderbouwen waarom niet. HNPf heeft de ambitie om een toelichting te geven op de belangrijkste stemmingen conform SRD II.

Dialoog

Inzicht in de uitvoering van het aangaan van de dialoog biedt HNPf in het MVB-jaarverslag. Aan de hand van een casus, gerelateerd aan een van de thema's, wordt inzicht verstrekt hoe de fiduciair manager in opdracht van HNPf (potentiële) negatieve impact heeft geïdentificeerd, de dialoog is aangegaan, wat hier de uitkomsten van waren en hoe HNPf verder toeziet op het nakomen van afspraken met de desbetreffende ondernemingen.

Positieve Impact

HNPf meet en rapporteert de impact aan de hand van Sustainable Development Goals (SDG's), die HNPf heeft gekozen, in het MVB-jaarverslag.

7. Governance

Het bestuur van HNPF evalueert het MVB-beleid periodiek. Aan de hand van deze evaluatie bepaalt HNPF of het beleid en voorgenomen ontwikkelingen aansluiten bij de verwachting en ambities van de stakeholders of dat aanscherping wenselijk is. Hierbij baseert HNPF zich tevens op de input verkregen van de deelnemerspopulatie, het belanghebbendenorgaan (BO) en de werkgevers.

- Bestuur: Het bestuur heeft de verantwoordelijkheid voor het MVB-beleid en de uitvoering hiervan. De beleggingscommissie zal het bestuur hier over adviseren. Er zal minimaal één keer per jaar over het MVB-beleid en de implementatie daarvan worden gesproken.
- Belanghebbendenorgaan: Er wordt minimaal één keer per jaar dialoog gevoerd met het Belanghebbendenorgaan per kring, zowel qua het gekozen beleid als wat betreft de uitvoering van het beleid (verantwoording). Voor het gekozen uitsluitingsbeleid geldt een adviesrecht van het belanghebbendenorgaan.
- Deelnemerspopulatie: Draagvlak voor het beleid wordt steeds belangrijker. Daarom zal HNPF iedere drie jaar de mening van de deelnemerspopulatie over MVB onderzoeken, aan de hand van een deelnemersonderzoek, al dan niet aangevuld met een deelnemerspanel.
- In 2021 hebben we een deelnemersonderzoek gehouden onder onze deelnemers. Hieruit kwam duidelijk naar voren dat onze deelnemers duurzaamheid belangrijk vinden. Een zeer ruime meerderheid bij alle kringen vindt het een verantwoordelijkheid van HNPF om bij de beleggingen rekening te houden met de gevolgen voor mens en milieu en vindt het een goede aanpak dat HNPF wil bijdragen aan een schonere en leefbare planeet.

Voor de uitvoering van het MVB-beleid wordt het bestuur ondersteund door de beleggingscommissie. De beleggingscommissie zal onder andere beoordelen op welke wijze het MVB-beleid wordt geïmplementeerd in de beleggingscategorieën. Daarnaast beoordeelt de beleggingscommissie de voortgang van de implementatie van het ESG beleid en de behaalde resultaten.

Bijlage 1 Wet- en regelgeving omtrent MVB

<p>Regeling Toezicht Sanctiewet 1977 van AFM en DNB <i>verankerd sinds sept. 2005.</i></p>	<p>De regeling bevat eisen ten behoeve van de naleving van de bij of krachtens de Sanctiewet 1977 gestelde regels met betrekking tot het financiële verkeer door financiële instellingen om terrorismefinanciering tegen te gaan. De regeling is voornamelijk van belang voor financiële ondernemingen die onder toezicht staan en voor toezichthouders op deze financiële instellingen.</p>
<p>AFM besluit marktmisbruik - Wet op het financieel toezicht (Wft) <i>wettelijk verankerd sinds 1 januari 2007.</i></p>	<p>De regeling houdt in dat voor in Nederland gevestigde financiële ondernemingen het verboden is om te investeren in ondernemingen die clustermunie, of cruciale onderdelen daarvan, produceren, verkopen of distribueren. Financiële ondernemingen moeten adequate maatregelen treffen om te voorkomen dat ze: transacties (laten) uitvoeren in, leningen verstrekken aan of niet-vrij verhandelbare deelnemingen nemen in deze bedrijven. De AFM gebruikt een indicatieve lijst als 'risicoradar' in haar toezicht.</p>
<p>Pensioenwet <i>wettelijk verankerd sinds 1 januari 2007.</i></p>	<p>In de Pensioenwet staat vermeld dat pensioenfondsen jaarlijks in hun bestuursverslag moeten beschrijven op welke wijze in het beleggingsbeleid rekening wordt gehouden met milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen met bijbehorende overwegingen.</p>
<p>NL Corporate Governance Code <i>wettelijk verankerd sinds 1 januari 2018.</i></p>	<p>Institutionele beleggers plaatsen jaarlijks in ieder geval op hun website hun beleid ten aanzien van het uitoefenen van het stemrecht op aandelen die zij houden in beursvennootschappen en brengen verslag uit van de uitvoering van hun beleid voor het uitoefenen van het stemrecht. Daarnaast brengen zij ten minste eenmaal per kwartaal op hun website verslag uit of en hoe zij als aandeelhouders hebben gestemd.</p>

<p>IORP II <i>wettelijk geïmplementeerd sinds 13 januari 2019.</i></p>	<p>De Richtlijn vereist transparantie over de wijze waarop in het beleggingsbeleid van pensioenfondsen rekening wordt gehouden met duurzaamheidsfactoren. Tevens verplicht de richtlijn om risico's voortkomend uit milieu-, sociale en governancefactoren in de risicobeoordeling en de 'risk self assessment' te betrekken. Zo beoogt IORP II de integratie van duurzaamheid te bevorderen in beleid, systemen en communicatie naar deelnemers.</p>
<p>Richtlijn langetermijn-betrokkenheid aandeelhouders (SRD II) <i>wettelijk van kracht sinds 10 juni 2019.</i></p>	<p>De Richtlijn ziet toe dat o.a. pensioenfondsen beschrijven hoe zij betrokkenheid bij beursvennootschappen, waarin wordt belegd, in hun beleggingsstrategie integreren en dat zij die informatie openbaar maken. In dit betrokkenheidsbeleid wordt omschreven hoe relevante aangelegenheden worden gemonitord waaronder de strategie, de financiële en niet-financiële prestaties en risico's, de kapitaalstructuur, maatschappelijke en ecologische effecten en corporate governance.</p>
<p>EU SFAP – Sustainable Finance Disclosure Regulation <i>van kracht vanaf 10 maart 2021.</i></p>	<p>De Sustainable Finance Disclosure Regulation draagt financiële instellingen op indicatoren te publiceren die de belangrijkste ongunstigste effecten van hun beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren laten zien. De verdere invulling wordt bepaald door zeer gedetailleerde regelgeving, die op dit moment door de Europese toezichthouders aan de markt ter consultatie is voorgelegd.</p>

<p>Vrijwillige richtlijnen omtrent Verantwoord Beleggen en toekomstige wet- en regelgeving</p>	
<p>Code Pensioenfondsen <i>opgesteld (zelfregulering) door sector in 2013 en 2018.</i></p>	<p>De Code Pensioenfondsen draait om drie functies van 'goed pensioenfonds-bestuur': besturen, toezicht houden en verantwoording afleggen. De Code gaat over normen voor gedrag en cultuur en normen voor rapportage over onderdelen uit de Code Pensioenfondsen. Code Pensioenfondsen norm 62 (Verantwoord beleggen) betreft de vastlegging van de overwegingen omtrent verantwoord beleggen en het beschikbaar stellen daarvan voor belanghebbenden.</p>

<p>NL Stewardship Code <i>vastgesteld door sector sinds 1 januari 2019.</i></p>	<p>In deze Code wordt uitgelegd hoe pensioenfondsen, levensverzekeraars en vermogensbeheerders kunnen voldoen aan hun verantwoordelijkheden rond betrokken aandeelhouderschap op een manier die bijdraagt aan de langetermijnwaardcreatie door Nederlandse beursvennootschappen waarin is belegd en daarmee aan het langetermijnrisicogewogen rendement op hun beleggingen.</p>
<p>IMVB Convenant <i>niet bindend, in werking vanaf 1 januari 2019.</i></p>	<p>Pensioenfondsen worden geacht te rapporteren op thematische aandachtsgebieden, inclusief gebruik van standaarden, die voortkomend uit een ESG-analyse als risicovol zijn beoordeeld, en op thematische aandachtsgebieden die volgen uit de prioriteiten van de achterban van het pensioenfonds.</p>
<p>EU SFAP – Taxonomie <i>van kracht vanaf 31 december 2021.</i></p>	<p>EU Sustainable Finance Action Plan (SFAP) is een pakket bestaande uit verschillende voorstellen. Eén van deze voorstellen beoogt een taxonomie inzake duurzame investeringen te faciliteren. Het voorstel bevat geharmoniseerde criteria om te bepalen of een economische activiteit al dan niet ecologisch duurzaam is. Pensioenfondsen moeten rapporteren over de duurzame investeringen in hun portfolio, in lijn met het classificatiesysteem van de taxonomie. Het eerste deel van rapportageverplichtingen dekt de investeringen in economische activiteiten in lijn met klimaatveranderingen en klimaataanpassingen.</p>
<p>Commitment financiële sector aan het Klimaatakkoord <i>van kracht vanaf juli 2019</i></p>	<p>Ruim 50 banken, verzekeraars, pensioenfondsen en vermogensbeheerders hebben hun handtekening gezet onder hun commitment om een bijdrage te leveren aan de uitvoering van het Akkoord van Parijs en het Klimaatakkoord. Met hun commitment verplichten zij zich vanaf 2020 te rapporteren over de klimaatimpact van hun financieringen en beleggingen. Daarnaast zullen ze uiterlijk in 2022 actieplannen gereed moeten hebben die bijdragen aan een vermindering van de uitstoot van CO2-emissies.</p>

Bijlage 2 Invulling MVB-beleid per categorie

Aandelen ontwikkeld/opkomend

Binnen de categorie aandelen worden de eerder toegelichte instrumenten integratie, uitsluiting, stemmen en engagement toegepast, zowel in ontwikkelde als opkomende markten. Tevens meet HNPf de CO₂-emissie en wil deze reduceren volgens de eerder beschreven CO₂-reductiedoelstelling conform de CTB-richtlijn. Binnen aandelen wordt dit bereikt door een best in class-aanpak met CO₂-reductiedoelstelling en focus op SDG's. Ook kunnen op termijn extra uitsluitingen naar ondernemingen, die een onevenredig hoge emissie veroorzaken, positief bijdragen.

Beursgenoteerd onroerend goed

Het aanbod van beursgenoteerd onroerend goed producten met een sterke ESG-integratie is minder ver ontwikkeld. HNPf onderzoekt de mogelijkheden.

Bedrijfsobligaties investment grade

Binnen de categorie bedrijfsobligaties investment grade wordt uitsluiting toegepast. De best-in-class benadering door middel van ESG-ratings en SDG-benadering wordt verder onderzocht. Obligatiehouders hebben in tegenstelling tot aandeelhouders geen stemrecht. Dialoog is wel mogelijk maar minder effectief dan stemrecht als drukmiddel, mocht een dialoog geen resultaat opleveren. Aangezien bedrijfsobligaties wel onderdeel zijn van het IMVB convenant zal hier een nadere invulling aan worden gegeven op termijn.

Nederlandse woninghypotheken

Binnen woninghypotheken wordt de beheerder beoordeeld op sociale aspecten en op klimaat (verduurzaming). HNPf verwacht van de beheerder op beide onderwerpen een proactief beleid en uitvoering. Het klimaataspect betreft de financiering van verduurzaming van woningen. De hypotheekverstrekker kan dit ondersteunen door een additionele lening tegen gunstige voorwaarden beschikbaar te stellen voor verduurzaming van de woning.

Hoogrentende bedrijfsobligaties

Het fonds heeft zich in 2021 georiënteerd op een beleggingsmogelijkheid in duurzame wereldwijde hoogrentende bedrijfsobligaties. Via een search is een beleggingsoplossing gekozen inclusief een sterk ESG-impact rating framework. De ICE GHY ESG Tilted Index wordt gebruikt als benchmark. In 2022 is dit reeds deels geïmplementeerd.

Emerging Market Debt

De categorie Emerging Market Debt (EMD) is bij uitstek een categorie waar MVB relevant is. Risico's als milieuvuiling, mensenrechten en corruptie worden vaak minder goed beheerst in opkomende landen dan in ontwikkelde landen. Desondanks wordt doorgaans niet meer gedaan door beheerders dan het toepassen van sanctiewetgeving. Staatsobligaties vallen echter onder de scope van het IMVB convenant, waarbij geen onderscheid is gemaakt tussen ontwikkelde of opkomende landen.

Momenteel hanteert HNPf de ESG index variant van JP Morgan als benchmark bij de invulling van de categorie. Investerings in obligaties van landen met de ergste schendingen worden gemeden en landen die goed scoren op ESG-criteria krijgen een hogere weging. Investerings in obligaties van overheidsgerelateerde ondernemingen die opbrengsten halen uit wapens, tabak, kolen of een Global Compact schending zijn uitgesloten. Ook krijgen green bonds een hogere weging in de index. Hiermee past de invulling al beter bij het MVB-beleid van HNPf.

Niet-beursgenoteerd onroerend goed

Binnen de categorie niet-beursgenoteerd onroerend goed kan het thema klimaat nader ingevuld worden, aangezien vastgoed een groot deel van de energieconsumptie 'veroorzaakt'. Door middel van isolatie en het aanbrengen van duurzame energiebronnen kan het energieverbruik sterk worden gereduceerd. Gezien het illiquide karakter van deze categorie heeft verwezenlijking van het voorgaande een langere doorlooptijd in vergelijking met liquide beleggingen zoals aandelen en obligaties.

HNPf zal de doelstelling ten aanzien van SDG 11 concretiseren in 2022 en meenemen in de portefeuille. Daarnaast hanteert HNPf voor de categorie niet-genoteerd onroerend goed al het uitgangspunt om alleen beleggingsfondsen te implementeren met een goede klimaat-score (goede GRESB rating).

Staatsobligaties

HNPf heeft als doelstelling om indien mogelijk in 2022 haar landenbeleid aan te scherpen, waarbij thema's als mensenrechten en het democratische gehalte van landen nader worden bekeken. In 2022 heeft HNPf bepaald dat bij een gelijk risico/rendementsprofiel de voorkeur wordt gegeven aan groene obligaties in de matchingportefeuille met een streefgewicht van 20%.

Postbus 85481
3508 AL Utrecht

HN
PF